

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 01 sierpnia 2018 r.

WPS-II.431.1.10.2018.JP

Pan Rafał Cicholc
Dyrektor
Powiatowego Domu Pomocy
Społecznej w Czarnowie
Czarnów 5
09-541 Pacyna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą” oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543, z późn. zm.), inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 8, 9, 13-15, 19, 21-23, 26, 28 marca 2018 r. kontrolę kompleksową w kierowanym przez Pana Powiatowym Domu Pomocy Społecznej w Czarnowie, Czarnów 5, 09-541 Pacyna.

Przedmiotem kontroli była jakość usług świadczonych przez dom pomocy społecznej, stan i struktura zatrudnienia oraz przestrzeganie praw mieszkańców. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do dnia kontroli. W związku z kontrolą kompleksową, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Pana 12 lipca 2018 r. Na podstawie art. 128 ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Czarnowie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, o zasięgu ponadgminnym, przeznaczoną dla osób przewlekle psychicznie chorych. Decyzją Nr 3/2011 z dnia 21 stycznia 2011 r. Wojewoda Mazowiecki zezwolił Powiatowi Gostynińskiemu na prowadzenie Powiatowego Domu Pomocy Społecznej w Czarnowie dla osób przewlekle psychicznie chorych, na czas nieokreślony, zachowując wpis domu w *Rejestrze domów pomocy społecznej województwa mazowieckiego* pod poz. 103. Dom zorganizowany jest na 250 miejsc. W skład Powiatowego Domu Pomocy Społecznej w Czarnowie wchodzi: Dom Pomocy Społecznej w Czarnowie, filia w Rogożewku, filia w Sannikach oraz filia w Gostyninie (zwane dalej: Dom w Rogożewku, Dom w Sannikach, Dom w Gostyninie).

Dom Pomocy Społecznej funkcjonuje m. in. na podstawie regulaminu organizacyjnego przyjętego przez Zarząd Powiatu Gostynińskiego uchwałą nr 533/2014 z dnia 31 października 2014 r. W toku

kontroli ustalono, że struktura organizacyjna Powiatowego Domu Pomocy Społecznej w Czarnowie nie jest zgodna z przyjętą w regulaminie organizacyjnym. Według zapisów II rozdziału § 3 pkt 1 regulaminu organizacyjnego zastępca dyrektora w zakresie posiadanych upoważnień nadzoruje wszystkie filie. Faktycznie nad trzema filiami i Domem w Czarnowie Dyrektor powierzył nadzór i nałożył odpowiedzialność za funkcjonowanie każdego Domu czterem pracownikom, co nie znajduje się w treści regulaminu organizacyjnego. Ponadto w treści II rozdziału § 3 pkt 3 regulaminu wskazano, że dyrektor realizuje swój zakres działania za pośrednictwem starszej pielęgniarki Działu Pielęgnacyjno – Opiekuńczo – Terapeutycznego, przy czym w PDPS w Czarnowie nikt nie został zatrudniony na takim stanowisku.

W dniu kontroli w PDPS w Czarnowie przebywało 250 mieszkańców, w tym w Domu w Czarnowie - 69 mieszkańców, w Domu w Sannikach – 40 mieszkank, w Domu w Rogożewku – 51 mieszkańców oraz w Domu w Gostyninie 90 mieszkańców. Zarówno w Domu w Sannikach, jak i w Domu w Gostyninie liczba mieszkańców była zgodna z limitem miejsc określonym w regulaminie organizacyjnym. Natomiast liczba miejsc w Domu w Czarnowie i w Domu w Rogożewku nie była z nim zgodna. Jak ustalono, jeden mieszkaniec z uwagi na powtarzające się konflikty z innymi mieszkańcami został przeniesiony na kilka dni z Domu w Czarnowie do Domu w Rogożewku. Należy wyeliminować karanie mieszkańców.

Jeden z mieszkańców XXX przebywał na internacji sądowo – psychiatrycznej od 15 czerwca 2012 r. określonej postanowieniem Sądu Rejonowego w Gostyninie w sprawie, którego Pan dyrektor złożył wyjaśnienie. Z uzyskanych informacji wynika, że we wrześniu br. planowany jest powrót mieszkańca do placówki.

Najmłodszy mieszkaniec Domu miał 24 lata, a najstarszy 97 lat. Osiemdziesiąt dwie osoby skierowane były do Domu na podstawie przepisów obowiązujących do końca 2003 r., natomiast 168 – przyjęto na podstawie zasad określonych w ustawie. Osiemdziesiąt cztery osoby umieszczono w Domu na podstawie postanowienia sądu.

Przed przyjęciem osoby do Domu pracownicy zatrudnieni w PDPS w Czarnowie ustalali jej aktualną sytuację, w miarę swoich możliwości w miejscu zamieszkania/pobytu lub telefonicznie poprzez kontakt z ośrodkiem pomocy społecznej/szpitałem/zakładem opiekuńczo-leczniczym. Jeśli odległość miejsca zamieszkania lub pobytu osoby oczekującej na umieszczenie w domu pomocy społecznej pozwalała weryfikowano sytuację tej osoby osobiście w jej miejscu zamieszkania.

W dniu kontroli w placówce 75 mieszkańców było ubezwłasnowolnionych całkowicie. Trzydzieści osób było ubezwłasnowolnionych częściowo. Z informacji uzyskanych od pracowników socjalnych zatrudnionych w PDPS w Czarnowie wynika, że w przypadku 39 mieszkańców opiekun prawny nie posiadał zgody sądu opiekuńczego na umieszczenie swojego podopiecznego w dps. W odniesieniu do osób ubezwłasnowolnionych całkowicie, należy wskazać, że na podstawie z art. 175 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, dalej k.r.o.) w związku z art. 156 k.r.o. opiekun powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku ubezwłasnowolnionego. W wyroku I SA 114/99 z dnia 18 maja 1999 r. Naczelny Sąd Administracyjny sprecyzował, iż umieszczenie w domu pomocy społecznej bez wątplenia należy do tych ważniejszych spraw, wymagających zezwolenia sądu opiekuńczego.

Podczas kontroli ustalono, że w jednym przypadku kurator, ustanowiony przez sąd dla częściowo ubezwłasnowolnionego mieszkańca, składał oświadczenia w jego imieniu w sprawach przekraczających uprawnienia kuratora, np. wyraził zgodę na przechowywanie dowodu osobistego, na dysponowanie wizerunkiem, oświadczył, że został informowany o działaniu w Domu monitoringu. Z treści zaświadczenia dla kuratora wynikało, że kurator upoważniony jest do reprezentowania mieszkańca i zarządu jego majątkiem.

Przeprowadzona kontrola wykazała, iż Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Czarnowie zapewniał mieszkańcom odpowiednie warunki zamieszkania, wyżywienie, odzież i obuwie dostosowane do warunków atmosferycznych oraz potrzeb mieszkańców, a także środki higieny osobistej i pomoc w jej utrzymaniu. Pokoje mieszkalne posiadały odpowiednią powierzchnię przypadającą na osobę.

W kontrolowanej jednostce, wydzielone zostały wymagane pomieszczenia użyteczności wspólnej, za wyjątkiem Domu w Sannikach, gdzie nie zapewniono pomieszczeń do terapii i rehabilitacji, a hol mieszczący się na parterze budynku pełnił funkcję pracowni terapii zajęciowej, sali dziennego pobytu, sali rehabilitacyjnej, kaplicy oraz miejsca pracy pracownika socjalnego (co nie sprzyjało zachowaniu poufności i prywatności przy załatwianiu spraw mieszkańców). Zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 734), zwanego dalej „rozporządzeniem” warunkiem efektywnej realizacji usług opiekuńczych, bytowych i wspomagających jest także zapewnienie pomieszczeń, m.in. pokoi dziennego pobytu, pomieszczeń do terapii i rehabilitacji. Należy przy tym zaznaczyć, że w Sannikach miejsce wyznaczone na prowadzenie rehabilitacji naruszało prawo mieszkańców do prywatności, z obu jego stron osoby biorące udział w zajęciach rehabilitacyjnych były narażone na obserwowanie ich przez inne osoby. Z kolei w Domu w Rogożewku ciągłym remontom i naprawom podlegała instalacja kanalizacyjna. Z uzyskanych wyjaśnień, wynika, że wymaga ona całkowitej modernizacji.

Zarówno budynki mieszkalne, jak i otoczenie domu pozbawione były barier architektonicznych. Liczba łazienek i toalet była odpowiednia do liczby mieszkańców, a pomieszczenia dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W dniach kontroli pomieszczenia mieszkalne i sanitariaty były czyste, estetyczne i wolne od nieprzyjemnych zapachów, za wyjątkiem jednego dwuosobowego pokoju w Domu w Czarnowie, w którym czuć było intensywnie zapach moczu.

We wszystkich placówkach PDPS w Czarnowie - korytarze, budynki i teren objęte były monitoringiem. Mieszkańcy złożyli oświadczenia, że zostali o tym poinformowani. W Domu w Sannikach monitoring znajdował się także w gabinecie pomocy doraźnej, co nie zostało wymienione w informacji dla mieszkańca. W czasie kontroli przekazano dyrektorowi ustne zalecenie likwidacji kamer z gabinetu pomocy doraźnej, z uwagi na możliwość naruszenia podstawowych praw mieszkańca, a w szczególności prawa do zachowania prywatności i intymności.

Budynki mieszkalne PDPS w Czarnowie zostały wyposażone w instalacje: przyzywowo-alarmową i sygnalizację przeciwpożarową. W trakcie kontroli w Domu w Sannikach winda była wyłączona. Powodem było notoryczne zalewanie szybu dźwigowego przez zbierające się wody gruntowe. Zdaniem pracowników zajmujących się konserwacją windy (Instalatorstwo Elektryczne Elektromechaniki Dźwigowej w Domu) w Sannikach należy wykonać modernizację instalacji

sanitarnej, c.o., wody zimnej i c.w.u.-j.w. oraz naprawę lub wymianę pokrycia dachu wraz z obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi.

W okresie objętym kontrolą w Powiatowym Domu Pomocy Społecznej w Czarnowie świadczone były na rzecz mieszkańców usługi opiekuńcze i wspomagające.

Personel Domu udzielał mieszkańcom pomocy w podstawowych czynnościach życiowych i pielęgnacyjnych, a także w załatwianiu spraw osobistych. Mieszkańcy mieli zapewniony dostęp do podstawowych i specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, a także kontakt z rodzinami i osobami bliskimi.

Mieszkańcy Domu brali udział w różnego rodzaju formach terapii, uroczystościach oraz imprezach organizowanych zarówno na terenie jednostki, jak i poza nią. Mieszkańcy mogli korzystać z księgozbioru znajdującego się na terenie każdego z Domów oraz z dostarczanej prasy codziennej. Mieli zapewniony kontakt z kapłanem oraz udział w praktykach religijnych.

W wyniku kontroli stwierdzono, że niektóre szafy mieszkańców Domu były zamknięte na klucz, który był w posiadaniu pracowników. Narusza to prawo mieszkańców do poszanowania własności rzeczy i prywatności.

Ustalono, że wyjścia mieszkańców poza teren każdego z Domów były możliwe po poinformowaniu dyrektora, pielęgniarki oddziałowej lub innej osoby pełniącej dyżur. W Domu w Sannikach mieszkanki stwierdziły, że mogą opuścić placówkę w asyście pracownika Domu, samodzielnie po uzyskaniu zgody dyrektora. Prawo do decydowania o wyjściach poza teren Domu jest ograniczane. Organizacja Domu i dbanie o bezpieczeństwo mieszkańca nie mogą stanowić uzasadnienia dla ograniczenia praw i wolności mieszkańców. W pozostałym zakresie podstawowe prawa mieszkańców PDPS w Czarnowie były przestrzegane.

W jednostce poddanej kontroli powołano zespoły terapeutyczno-opiekuńcze, których podstawowym zadaniem było opracowywanie i realizacja indywidualnych planów wsparcia mieszkańca. W wyniku kontroli ustalono, że plany zostały sporządzone w sposób prawidłowy. Zawierały podstawowe informacje o mieszkańcu i jego potrzebach, zadania do realizacji i osoby za nie odpowiedzialne, terminy realizacji oraz ocenę efektów podejmowanych działań. Mieszkańcy PDPS w Czarnowie potrafili wskazać, kto jest ich pracownikiem pierwszego kontaktu.

W toku kontroli ustalono, że rehabilitacja społeczna w PDPS w Czarnowie prowadzona była zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ustalono również, że liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w każdym Domu PDPS w Czarnowie była zgodna z treścią § 6ust. 2 pkt. 1 rozporządzenia.

Przeprowadzona kontrola wykazała, że w okresie od 1 stycznia 2017 r. do dnia kontroli środki finansowe, jak również przedmioty wartościowe, były deponowane właściwie. Dom zapewnił pomoc mieszkańcom w gospodarowaniu ich świadczeniami.

W wyniku kontroli stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą pracownicy PDPS w Czarnowie zatrudnieni zostali na stanowiskach pracy zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2017 roku w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz. 1621)¹. Nierozumiąłem jest fakt powierzenia pełnienia obowiązków pracownikowi socjalnemu, instruktorowi do spraw kulturalno – oświatowych, instruktorowi terapii zajęciowej, opiekunom, kucharce, mimo, że osoby te spełniają wymogi kwalifikacyjne. Praktykę tę uznano za nieprawidłową.

Stwierdzono również, że osobom zatrudnionym na stanowiskach łączonych tj. pielęgniarka – opiekun, instruktor terapii zajęciowej – opiekun, kierowca – zaopatrzeniowiec w umowach o pracę nie wydzielono wymiaru etatu dla poszczególnych stanowisk, tym samym nie wiadomo, jaki wymiar czasu pracy powinien być poświęcany przez każdą z tych osób na wykonywanie czynności pielęgniarki, opiekuna, instruktora terapii zajęciowej, kierowcy, zaopatrzeniowca.

Według stanu na dzień 8 marca 2018 r. wskaźnik zatrudnienia pracowników wchodzących w skład zespołów terapeutyczno – opiekuńczych w PDPS w Czarnowie przedstawiał się następująco: w Domu w Czarnowie – 0,38 (26,58 etatu pracowników zespołu terapeutyczno – opiekuńczego: 70 mieszkańców), w Domu w Sannikach – wynosił 0,54 (21,71 etatu: 40 mieszkańek), w Domu w Rogożewku – 0,50 (25,41 etatu: 50 mieszkańców), w Domu w Gostyninie 0,42 (37,95 etatu: 90 mieszkańców). A zatem w Domu Sannikach i w Domu w Rogożewku wskaźnik ten był zgodny z określonym w rozporządzeniu w sprawie domów pomocy społecznej wskaźnikiem przyjętym dla tego typu jednostki, tj. domu dla osób przewlekle psychicznie chorych, natomiast w Domu w Czarnowie i w Domu w Gostyninie nie był spełniony.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji ustalono, że wszyscy pracownicy zespołów terapeutyczno-opiekuńczych uczestniczyli raz na dwa lata, w szkoleniach wskazanych w § 6 ust.2 pkt 4 ww. rozporządzenia, dotyczących praw mieszkańca domu, kierunków prowadzonej terapii, czy metod pracy z mieszkańcami.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pana Dyrektora o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. W przypadku wszystkich mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie podjąć działania mające na celu uzyskanie przez ich opiekunów prawnych zgody sądu opiekuńczego na ich pobyt w domu pomocy społecznej.
2. Przestrzegać uprawnień udzielonych przez sąd kuratorom wyznaczonym dla osób ubezwłasnowolnionych częściowo.
3. Zdemontować kamerę wizyjną w gabinecie pomocy doraźnej w Domu w Sannikach.
4. Zapewnić w Domu w Sannikach pomieszczenia do terapii i rehabilitacji, zorganizować odpowiednie warunki pracy pracownika socjalnego sprzyjające zachowaniu poufności i prywatności przy załatwianiu spraw mieszkańek.
5. Doprowadzić do poprawy stanu technicznego budynku w Sannikach (m.in. wyeliminować przestoje windy) oraz w Rogożewku (doprowadzić do modernizacji sieci kanalizacyjnej i hydraulicznej).
6. Zagwarantować mieszkańcom swobodny dostęp do ich rzeczy osobistych.

¹ Stan prawny na dzień kontroli.

7. Zapewnić mieszkańcom możliwość wychodzenia poza teren Domu zgodnie z ich wolą, z zastrzeżeniem wynikającym z postanowienia sądu lub wskazania lekarskiego.
8. Uregulować status mieszkańca Domu w XXX przebywającego na internacji sądowo-psychiatrycznej.
9. Wyeliminować praktyki karania mieszkańców.
10. Dostosować Regulamin Organizacyjny do stanu faktycznego PDPS w Czarnowie. Jednocześnie określić jednoznacznie kwestie nadzoru nad Domami.
11. Podjąć działania mające na celu zapewnienie wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego określonego dla domu dla osób przewlekle psychicznie chorych w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. c rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej.
12. Ustalić stanowiska pracy personelu Domu zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2017 roku w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz. 1621), zaprzestać łączenia stanowisk.

Kontrolowana jednostka w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia obowiązana jest do powiadomienia Wojewody Mazowieckiego o realizacji zaleceń, uwag wniosków na adres: Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Polityki Społecznej, pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń Wojewoda Mazowiecki ustosunkowuje się do nich w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO
Anna Olszewska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Pan Tomasz Matuszewski
Starosta Gostyniński
ul. Dmowskiego 13, 09-500 Gostynin
2. aa